

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski fah 342 • Telefon uredništva 30-866 i 26-105, uprave 30-866 • Račun Poštanske štedionice br. 57-686 • Oglasi po ceniku •

Beograd, 7 decembar 1939
God. X • Broj 49

NAŠ LIST U BORBI ZA JUGOSLOVENSTVO

Uloga sokolske štampe, u današnjim prilikama u Jugoslaviji, dobija naročito značenje, time što je Sokolstvo ostalo najizrazitiji nosilac i branitelj zavetne jugoslovenske misli, pa je tako i sokolska štampa dobila karakter opšte i zajedničke govornice svih svesnih i nezavisnih jugoslovenskih snaga u našoj zemlji. Sve do nedavna je sokolska štampa bila među prvima u borbi za jugoslovenstvo, ali su postojali i drugi listovi, koji su, na ispravan ili na loš način, tvrdili da zastupaju jugoslovensku misao. Danas, naprotiv, — ko je Jugosloven, taj treba da je spreman na žrtve i na borbu; pa je to učinilo da svi oni, koji se povijaju prema prilikama i koji traže lične ili partijske koristi, počinju da zaziru od jugoslovenstva, ili da ga zatajuju. To se dogodilo i sa štampom. Ne samo u Banovini Hrvatskoj, gde je ostao mali broj listova koji otvoreno ispovedaju jugoslovenstvo, već i u ostalim našim krajevima sve više raste broj onih, koji nastoje da udovolje raznim strujama, koje idu za separiranjem, na jednoj i na drugoj strani.

Sokolska štampa je jedina koja se, ni u takvim prilikama nije pokolebala. Pošto govori u ime organizacije, koja nije ni partijska ni politička, sokolska štampa nije prosudila promene u našoj državi sa uskog klikaškog gledišta, već je sačuvala punu lojalnost prema svima grupama i faktorima, ali je izjavila na sve strane, da njen vrhovni kriterij ostaje, uprkos svih promena, narodno i državno jedinstvo; — da se Sokolstvo ne odriče ideala što ih je nasledilo od najboljih Srba, Hrvata i Slovenaca; — da ono snagu Jugoslavije ne može da vidi nego u sve jačem zbližavanju svih narodnih delova; — da amanet Kralja Mučenika za Sokolstvo važi i dalje; — i da će samo kroz ta gledišta ceniti svačiji rad i boriti se protiv svih pojava, koje idu za tim, da u te svetle ideale diraju. U prvom redu je to učinila savezna sokolska štampa, a naročito glavni organ Saveza Sokola K. J., naš »Sokolski Glasnik«. Niko našem listu ne može prigovoriti, da je, ma i jednom reči prešao na partijski ili politički teren, da je uvredio bilo koju nacionalnu partiju u zemlji, da je dirao u istaknute i odgovorne ličnosti, ili da je ma čime hteo da unosi nemir ili neslogu u narodne redove. »Sokolski Glasnik« je prelazio čak i preko najtežih napadaja na Sokolstvo, sve dok je mislio da su te pojave prolazne; a i kad je pisao o njima, činio je to uvek sa punom svesti o delikatnom položaju, u kome se danas naš narod i naša država nalaze.

Ali baš zato, što je »Sokolski Glasnik« do kraja svestan o tom položaju, on je — u trenutku kada su nesavesni i razorni elementi na sve strane stali da trube o »krizi« i »likvidaciji« jugoslovenstva, — ustao nepokolebljivo u njegovu odbranu i poveo junačku borbu, da se jugoslovenski redovi sve jače zbliju, da se očiste od slabića i konjunkturista, da istraju svuda i na svakom mestu u svome radu, i da tako našoj zavedenoj javnosti očuvaju neokrnjen ideal, kome će ona morati neminovno da se vrati, ako Srbi, Hrvati i Slovenci hoće zaista da očuvaju neokrnuto to što imaju, i ako ne žele da postanu plen jačih zavojevača.

Priznanja, što ih sokolska štampa u poslednje doba prima sa svih strana, najbolji su dokaz o njenom naročitom značenju u današnjim vremenima. Ta priznanja dolaze, ne samo od Sokola, već i od najširih jugoslovenskih krugova, pa čak i od onih, koji nisu simpatizali sa jugoslovenstvom. Naše nastojanje, da budemo pravedni prema svakome, da kažemo otvoreno što je u interesu zemlje, a da pri tom imamo uvek na umu okupljanje, a ne razbijanje narodnih redova, dovelo nam je prošireni krug prijatelja, čitača, — pa i pretplatnika.

Medutim, sve to još nije dovoljno za organizaciju, kakvo je jugoslovensko Sokolstvo, ni za list, kakav je »Sokolski Glasnik«. Kao najborbeniji, najnezavisniji i najopštiji organ jugoslovenske misli, »Sokolski Glasnik« treba u današnjim vremenima da nađe put k svačijem srcu i da dospije u što mnogobrojnije ruke! Dužnost je u prvom redu svesnih Sokola, da se to ostvari! Danas je to jedna od najprečih sokolskih dužnosti. I zato, ovogodišnja Nedelja sokolske štampe, koja počinje 10 decembra, treba za jugoslovensko Sokolstvo da pretstavlja gorljivo takmičenje, ko će više pretplatnika za »Sokolski Glasnik« i za časopis »Soko« da sakupi; — koja će jedinica da ima manje dužnika prema našim listovima, i ko će više za naše listove oglasa da pribavi!

Na posao, dakle, jer rad za »Sokolski Glasnik« i »Soko«, — to je rad za Jugoslaviju!

Za »Sokolski Glasnik«

»Sokolska Volja«, glasilo sokolske župe Ljubljana, donosi u prvodecembarskom broju sledeću belešku:

»Sokolski Glasnik«, glasilo Saveza SKJ, odlučno se bori protiv svih pojava koje idu na štetu časti i poštenja sokolskog imena. Naša je dužnost, da dademo tome listu svu svoju moralnu i materijalnu potporu. On za nas — mi za njega!

»Vestnik sokolske župe Celje« donosi sledeće rečke:

»Toplo preporučamo da se zauzmete za sve sokolske listove, a u prvom redu za »Sokolski Glasnik«, službeno glasilo našega Saveza, koji je u ovoj godini, punoj napadaja i nepravdanih prigovora protiv Sokolstva, naš najbolji branilac, odlučan borac za čistu istinu i za pravdu!«

Соколство је у читавој Југославији најсвечаније прославило Дан Уједињења

Празник народног уједињења прослављен је и ове године у читавој земљи врло свечано, а у тој прослави је предважало југословенско Соколство, које је Први децембар узело као најсветлији свој празник, не само због његовог историјског значења, него још више због непоколебљиве вере у велику будућност Југославије, која може да се изгради само на основама Првог децембра, а то значи на основама југословенског и народног јединства.

Ма да су прилике под којима се славио овогодишњи Први децембар прилично тешке, у првом реду због заплета у међународним односима, као и због тенденција у извесним крајевима наше земље, које су уперене против југословенства и Сокола, — ни Соколство ни остала родољубива јавност нису се дали поколебати у својој вери, већ су с правом хтели да, баш због тих прилика, ма-

нифестирају још одушевљеније за своје идеале и да још јаче нагласе своју спремност; да југословенску мисао јачају у сваком нашем крају и да компактност државне територије и независност Југославије бране против било ког непријатеља.

Југословенско Соколство може да се поноси овогодишњом прославом Дана уједињења, која је дала нов доказ о моралној снази његове идеологије и рада, којој и највеће запреке дају само новог потстрека и новог одушевљења. Пошто је Први децембар прослављен у свима нашим јединицама и у свима крајевима Југославије, ми нисмо наравски у стању да објавимо извештаје о свима тим прославама, па ћемо се зато ограничити само на веће вароши и значајније догађаје, те на најважније дописе, које смо изравно примили од наших јединица.

kojima su prihvaćene te reči, brat Vučković je odao počast svima, znanim i neznanim junacima, koji su položili živote za naše narodno oslobođenje i ujedinjenje, a u prvom redu Blaženopočivšem Viteškom Kralju Aleksandru Ujedinitelju. Pošto su svi prisutni kliknuli »Slava!«, brat Vučković je pozdravio sve prisutne izaslanike, a onda je održao značajan pozdravni govor, u kome je između ostalog kazao:

GOVOR BR. SV. VUČKOVIĆA

»Slavili smo uvek ovaj dan sa puno poleta i vere u budućnost, videli smo slogu, osećali slobodu, verovali u jedinstvo naše otadžbine Jugoslavije. Niti je nešto mutilo naša uzvišena osećanja dobrih i iskrenih Jugoslovena, niti su se nad nama nadnosili oblaci sumnje u miran razvitak i jačanje mile nam otadžbine. Radili smo i stvarali preko cele godine, da bi na dan najsrećnijeg svršetka vekovnih borbi Srba i Hrvata i Slovenaca, na dan Oslobođenja i Ujedinjenja, pregledali rezultate svoga rada, osmotrili svoju snagu, napojili se duhom Slobode i Jedinstva i krenuli hrabro i pouzdano u novu godinu svoga stvaralačkog, sokolskog delanja, sa verom da ćemo ih nizati jednu za drugom, u uvek ujedinjenoj i slobodnoj Otadžbini.

Na prošlogodišnjoj i današnjoj proslavi, događaji u Evropi nam nameću da u ovim svečanim trenucima pomutimo našu radost i oduševljenje

Veličanstvena proslava u Beogradu

Prestonica Jugoslavije, naš dični Beograd, osvanuo je na Dan ujedinjenja iskičeni jugoslovenskim državnim zastavama, a blagodarenja su obavljena u bogomoljama svih veroispovesti, i na njima su uzeli učešća članovi vlade, predstavnici svih udruženja i mnogobrojno građanstvo. Blagodarenju u dvorskom hramu, na Dedinju, prisustvovali su Nj. V. Kralj Petar II, Nj. V. Kraljica Marija i Nj. Kr. Vis. Knez Namesnik Pavle i Kneginja Olga.

Svečane sednice i priredbe su održala mnoga nacionalna udruženja, ali je najsvečanija bila manifestacija, koju je priredilo jugoslovensko Sokolstvo, a koju je organizovala Sokolska župa Beograd. Još rano ujutro pošla su izaslanstva Saveza Sokola K. J., Sokolske župe Beograd i pojedinih beogradskih sokolskih društava, na beogradsko groblje, te su iskitili cvećem grobove preminule braće i sestara. Izaslanstvo Saveza Sokola, sa zamenikom starešine, Miliivojem Smiljanićem, na čelu, položilo je buket cveća na kosturnicu branilaca Beograda, a zatim na grobove braće Đure Paunkovića, Stevana Žakule i G. Mudrinića.

U 10 časova pre podne priredena je svečana sednica u Sokolskom domu Kralja Aleksandra, u Deligradskoj ulici, čija velika dvorana je bila do poslednjeg mesta ispunjena članovima Sokola, rodoljubivim građanstvom i predstavnicima vlasti i udruženja. Svečanosti je prisustvovao izaslanik Nj. V. Kralja, pukovnik Petrović; zatim prvi zamenik starešine Saveza Sokola, brat Dr. V. Belajčić, sa ostalim članovima savezne uprave, izaslanici ministra vojske i mornarice, ministra spoljnih poslova, ministra za fizičko vaspitanje naroda i ministra pravde. Dalje je bio prisutan izaslanik Nj. Sv. Patrijarha, predstavnik gotovo svih udruženja i ustanova u Beogradu, predstavnik bugarskog poslanstva, izaslanici čehoslovačke kolonije itd.

Svečanost je započela sviranjem državne himne i pozdravom upućenim izaslaniku Nj. V. Kralja. Zamenik starešine Sokolske župe Beograd, ing.

Svetislav Vučković, otvorio je svečanost, ističući na prvome mestu ljubav i odanost Sokolstva prema Nj. V. Kralju Petru II i prema našoj narodnoj dinastiji. Prve misli i prve želje Sokola u čitavoj zemlji upućene su danas Kraljevom prestolu. Zato je pozvao prisutne da kliknu »Živelo Nj. V. Kralj Petar II, Živeo dom Karađorđevića!« — Nakon burnih ovacija,

Svečano podizanje jugoslovenske zastave na Terazijama

tužnim mislima na našu braću Slovence, koji sa nama ne mogu deliti blagodat današnjeg dana — slobodu i jedinstvo —; a požar koji nedaleko od naše otadžbine plamti i prilike u kojima živimo, navlače zabrinutost na naše jugoslovensko čelo. Sve to razstazuje, ali Sokolstvo, svaki njegov iskreni pripadnik, je verovalo, veruje i verovaće, da će jugoslovenska, sokolska i narodska ideologija živeti u nama i našim potomcima za uvek! Ništa nas u toj veri ne može pokolebati, ni danas, ni sutra! Ni tegobe što ih trpe pojedina naša braća, ni nesreća naše braće Čeha i Poljaka, ni urođena nesloga Slovena! Čak ćemo u nevolji svojoj i braće svoje naći, poput kosovskog duha, snage i nove vere, da ustrajemo u sokolskoj borbi za jugoslovenstvo, pa i slovenstvo.

Mi Sokoli s puno vere zalazimo u dvadeset drugu godinu života naše slobodne i ujedinjenje otadžbine, jer smo zapojeni našom sokolском ideologijom, koja se u osnovi svojoj poklapa sa idejom narodnog i državnog jedinstva. Nas ne mogu pokolebati situacije koje se unose u naš život, jer smo uvereni da samo na principu državnog i narodnog jedinstva naša Jugoslavija može opstati i da u njoj svaki član zajednice bude zadovoljan.

Brat Vučković je kazao dalje, da beogradska Sokolska župa želi ovom verom i nepokolebljivošću da prednjači, stoga što joj je sedište u našem dičnom Beogradu, prestonici svih Jugoslovena.

Govor brata Vučkovića bio je često prekidano burnim odobravanjem i poklicima: »Živeo Kralj, živeo jugoslovenski narod i živeo jugoslovensko Sokolstvo!« Zatim je sekretar župe Beograd, brat Radoslav Lazarević, pročitao poslanicu Saveza Sokola K. J., koja je također prihvaćena sa srdačnim poklicima Sokolstvu i Jugoslaviji. Muški zbor akademskog dru-

štva »Obilić«, otpevao je »Hej trubau«, a naraštajac iz Sokolskog društva Beograd II, Staša Andelković, recitovao je vrlo efektan pesmu »Sokolska zakletva«, koju je napisao brat Ante Andelković.

Br. Dimitrije Stanković, prof. i član župske uprave, govorio je zatim o značenju Prvog decembra. Naš narod je imao više revolucija, ali Prvi decembar je najveća naša revolucija, jer je to revolucija čitavog jugoslovenskog naroda, koja je prekinula sa dotadanjem rascepkanošću i robovanjem pojedinih delova, te stvorila jaku i kompaktnu državu. Prvi decembar je samo potvrdio jedinstvo, koje je naš narod već odavno u sebi osetio. Brat Stanković je zatim izneo istorijat naših borbi za ujedinjenje, od najstarijih vremena, u kojima su jednako učestvovali Srbi, Hrvati i Sloveni. U današnjim burnim vremenima, kada hoće da se ubaci crv sumnje i nepoverenja u naše duše, mi se pitamo: da li nas nisu varali Štrosmajer, Knez Mihajlo, Rački, Zmaj Jovan i ostali naši velikani, kad su nam govorili da smo jedno i da jedino u jedinstvu možemo doći do pobeđe? I da li smemo izneveriti amanet Kralja Mučenika? Sokolstvo odgovara u punoj svesti: Ne, nisu nas varali naši velikani, niti su uzalud pale žrtve za veličinu Jugoslavije! Ma šta se trenutačno događalo, Prvi decembar nije san, već java! Zato mi nećemo nikakvih frontova, ni hrvatskih ni srpskih, već front budućnosti, koji ima pred očima veliku državu i veliki narod! Mi idemo za našim velikim pokojnicima, verni geslu: »Jedan Kralj, jedna država i jedan narod!« ili zajedno živeti, ili zajedno propasti; ali kad budemo radi li zajedno, onda je sigurno da ćemo i živeti i uspeti!

Govor brata Stankovića bio je također vrlo srdačno pozdravljen, a zatim je vojna muzika otvirala »Hej Sloveni«, pa je manifestacija završena, uz klicanje Kralju, Jugoslaviji i Sokolstvu.

Svečano dizanje jugoslovenske zastave na Terazijama

Nakon svečanosti je pred sokolskim domom formirana velika povorka, sastavljena od Sokola i predstavnika nacionalnih organizacija. Na čelu povorke išla je vojna muzika, zatim su Sokoli i Sokolice nosili veliku državnu zastavu, koja je trebala da se izvesi na Terazijama; a onda su u povorci stupali predstavnici starešinstva Saveza SKJ, sa bratom Belajčićem na čelu, te starešinstvo Sokolske župe Beograd. Išli su zatim Sokoli, Sokolice i naraštajci različitih beogradskih društava, zatim članovi udruženja Albanske spomenice, uniformirani učenici gimnazije Kralja Aleksandra, Sokolice samarićanskog oteka, dobrovoljni vatrogasci sa muzikom i na koncu sokolska konjica. Građanstvo je svuda pozdravljalo povorku, a na Terazijama je bilo okupljeno oko 10.000 ljudi, koji su Sokole dočekali sa srdačnim poklicima: »Živeo Kralj, živeo narodno jedinstvo, živeo Soko, i živeo Jugoslavija!«

Čim se povorka postrojila, započelo je svečano dizanje jugoslovenske zastave, na počasnom koplju, koje je bilo postavljeno nasred Terazija. Uz zvuke državne himne, dignuta je zastava, dugo pozdravljana od ogromne mase naroda i od Sokola, srdačnim odobravanjem.

Uspeo se zatim na podij brat Svetislav Vučković i kazao:

»Na ovom istoriskom mestu, nad našim dičnim Beogradom, kroz vekove su se vile i smenjivale zastave velikih osvajača i tlačitelja našeg naroda, kao i zastave slobode naših slovenskih i srpskih plemena. Od kada je veliki Vožd Karadorde pobo steg slobode srpskog naroda na bedeme beogradskog grada, samo su se jednom ovde vile tuđinske zastave, dok su se u rukama naših divjunaka, van naše porobljene uže otadžbine, vile borbene zastave, da nam 1918 godine donesu slobodu i ujedinjenje. Na današnji dan, pre dveste i jednu godinu pobedonosne, kursumima izrešane i krvlju natopljene srpske zastave priklonile su se pred novom narodnom zastavom, niklom iz borbe, da bude simbol naše slobode i našeg narodnog ujedinjenja. Danas, na dan našeg narodnog oslobođenja i ujedinjenja, mi sokoli, sa nacionalnim udruženjima, podigosmo visoko gore ovu, nama svetu narodnu zastavu, da sebi, pokažemo pravce naših sokolskih stremljenja, i da kažemo narodu našem, da je ova zastava tekovina vekovnih borbi, bezbrojnih žrtava i potoka prolivene krvi i

da će samo pod njom biti slobode i jedinstva našem velikom jugoslovenskom narodu!«

Svečanost je završena burnim manifestacijama za Sokolstvo i jugoslovenstvo, u kome je naročito učestvovala jedna velika grupa omladine, koja je neprestano klicala Kralju, Jugoslaviji i Sokolstvu. Zastavu je ceo dan čuvala počasna straža od četiri Sokola sa mačevima, a u veče, u šest je časova, uz srdačne ovacije građanstva i uz počast sokolske čete, spuštana.

Pored svečanosti, priređenih od župe Beograd, organizovala su i sva bratska društva u Beogradu sednice i akademije posvećene Danu ujedinjenja, koje su bile brojno posećene.

U Novom Sadu Vojvodini

U Vojvodini su sva sokolska društva svečano proslavila Dan ujedinjenja, a naročito Sokolsko društvo Novi Sad. Na svečanoj sednici u Novom Sadu uzeli su učesća general Milorad Petrović, komandant prve armijske oblasti, i ban Dr. Radičević, te mnogobrojni predstavnici vlasti i ustanova. Starešina župe, brat Ignjat Pavlas, održao je značajan govor, ističući da Sokolstvo ustraje u svojoj borbi za nezavisnost i slobodu. O značenju Prvog decembra govorio je Dr. Milan Petrović, koji je kazao, da Sokoli moraju svojim radom nadjačati kuknjavu onih, koji se boje misli narodnog jedinstva. Na veče je priredena svečana akademija.

Dan ujedinjenja proslavljen je naročito svečano u Beočinu. Uoči 1 decembra održana je svečana akademija sa biranim programom. O značenju Prvog decembra govorio je br. M. Knežević, zamenik starešine župe i starešina društva, brat Janošević, paroh. Na Dan ujedinjenja posle sveča-

ne sednice sokolskog društva otkriven je pred opštinskom zgradom spomenik Kralju Ujedinitelju, uz prisustvo ogromne mase naroda, koja je oduševljeno klicala Kralju, Jugoslaviji i Sokolstvu.

I u Petrogradu svečano je proslavljen Prvi decembar svečanom sednicom u sokolskom domu Matica, koju su priredili župa i sva sokolska društva. O važnosti i značenju dana govorio je starešina župe, br. Dr. M. Matić. Grad je bio svečano okićen.

U Velikoj Kikindi je proslava bila vrlo svečana. Sednici sokolskog društva prisustvovalo je i mnoštvo građanstva. O značenju dana govorili su starešina br. Dr. Petar Bojanić i prof. M. Dukin.

I u ostalim sokolskim društvima Vojvodine svečano je proslavljen Dan ujedinjenja, naročito u Somboru, Sremskoj Rači, Zablju, Starom i Novom Futogu.

У суботу је одржало соколско друштво Петроварадин, у традиционалној заједници са школама Ј. Ј. Штросмајера и И. Округића, успели академију у славу дана Уједињења.

После поздрава брата старешине, В. Вишошевића, и прочитане Посланице Савеза С. К. Ј., отпевао је соколски дејчи хор Соколски поздрав (Пашћан), државну химну, итд.

Ову успели Академију почастили су својом посетом изасланик команданта I армиске области, генерал г. Милићевих Тодор, I заменик савезног старешине, брат Др. Белајчић, изасланици жупе, браћа Кнежевић и Др. Первас, изасланици друштва Нови Сад и остали. Нарочито је обрадовала друштво посета бившег старешине овога друштва, генерала Вука Лепетића, команданта артиљерије I армиске области, Жабаровића Адама, месног жупника и декана, г. Мартинца команданта речне флотиле и школског надзорника, г. Милошевића.

Za vreme svečane sednice u Sokolskom društvu Matica, u Beogradu

Za vreme manifestacija na Terazijama

Sokolska štampa kao vaspitno-nacionalni činilac (Povodom Nedelje sokolske štampe, 10—17 decembra)

Od prvih svojih osnivača i prvih koraka u javnom životu Sokolstvo je uzelo kao načelo staru i mudru rimsku izreku »Zdrav duh u zdravome telu«. Prema tome, ono je svoj rad usredsredilo ne samo u vežbaonicama za telesno vaspitanje u zatvorenom i na otvorenom prostoru, nego i u vežbaonicama duha, a te vežbovnice nalaze se u prvom redu u sokolškoj štampi. Sokolska prosveta i duhovno vaspitanje širi se na mnogo načina: predavanjima, priređivanjem društvenih predstava, koncerata i akademija, izdavanjem sokolskih knjiga otvaranjem biblioteka u pojedinim sokolskim društvima, ali u prvom redu izdavanjem sokolskih listova i širenjem sokolske štampe.

Sokolska štampa igrala je već u prvom, Češkom Sokolu, vrlo važnu ulogu i sam veliki osnivač Sokolstva, Dr. Miroslav Tirš, smatrao je kao jedno od glavnih svojih životnih dela reviju »Sokol«, koju je sam osnovao, izdavao i uređivao i koja je bila mezinčje njegove nacionalne i vaspitne delatnosti. Ta uzorna sokolska revija izlazi još i danas, a pored nje izlazi u Češkoj čitav niz saveznih i

župskih sokolskih listova, čiji uticaj na formiranje češkog nacionalnog duha, na širenje prosvete i znanja, je bio i ostaje od neprocenljive važnosti. I sada kada češki narod preživljuje teške dane prva briga sokolskog vođstva bila je, da se pozabavi reorganizacijom štampe i da kroz tu štampu dađe svom članstvu i narodu uputstva, kako da svoj rad usmeri za postignuće bolje budućnosti.

I naša, jugoslovenska sokolska štampa, vršila je uvek blagotvornu nacionalnu i konstruktivnu ulogu u svim krajevima našeg naroda. Još pre rata, kada je naše Sokolstvo bilo podeljeno na tri saveza, srpski, hrvatski i slovenački, oni su izdavali svoje sokolske listove i kroz njih spremali svoje članstvo na velike dane narodnog oslobođenja i ujedinjenja. Desta je pogledati poverljive spise iz austrijskih i mađarskih arhiva, pa da se vidi da su bečki i peštanski vlastodržci, kojima je cilj bio da naš narod zadrže u ropstvu, a predratnu Srbiju da učine ovisnom od svoje politike, najveću pažnju obraćali baš sokolškoj štampi i videli u njoj najvećeg protivnika za svoje planove.

Organi sokolskih saveza i župa, jednako srpskog, kao i hrvatskog i slovenačkog Sokolstva, najčešće su citirani u tim izveštajima; i kad danas pregledamo te citate, onda se možemo zaista ponositi, sa koliko je odvažnosti i slobode naša predratna sokolska štampa tretirala problem našeg narodnog oslobođenja i ujedinjenja i sa kakvom istrajnošću je kod svoga članstva širila mržnju na sve što je značilo ropstvo i odanost tuđim vlastodržcima.

Nije to bio, međutim, jedini zadatak predratne sokolske štampe, kao što nije ni sadašnje, posleratne. Sokolska štampa je svesna toga, da zdrav patriotizam i istinski nacionalni osećaj mogu da se izgrade jedino kod svestrano razvijenih duhova i kod onih pojedinaca i skupina čije duhovno i umno vaspitanje se proteže na sve grane ljudskog znanja i čija nastojanja su upućena ka usavršavanju na svim područjima, ekonomskom, socijalnom, zdravstvenom, tehničkom i t. d. Prema tome, sokolska štampa je uvek nastupala, a u poslednje vreme nastupa pogotovo, kao vaspitni faktor i kao savetnik u svim tim pravcima. Pored gajenja nacionalne i patriotske svesti i pored poštivanja tradicija, putem obrađiva-

nja nacionalne istorije i njenih velikih predstavnika, sokolska štampa prati i sve ostale grane nacionalnog života, a naročito aktuelne događaje i prilike. Ona poklanja naročitu pažnju kulturnim pojavama, na polju književnosti, nauke i umetnosti; i jednako veliča predstavnike našeg duhovnog i umetničkog života, kao i heroje na bojnopolju i u upravljanju državnom. Sokolska štampa sa simpatijom prati svaku dobru književnu pojavu, jednako kao što se odlučno opire svim nezdravim strujama, koje šire nemoral, defetizam ili malodušnost u našoj književnosti i u našoj štampi. I gospodarski život sokolska štampa prati sa interesom, podvlačeći sve što je od opšte koristi za narod i za čitave skupine, a odbijajući sve ono što ima da štiti interese pojedinaca na štetu čitavog naroda. Ona se drži načela da najzdraviji nacionalizam leži u podizanju domaćeg gospodarstva, u jačanju nacionalne privredne snage, u oslobođanju domaće privrede od zavisnosti tuđeg kapitala, u podupiranju svakog domaćeg zanatlije, trgovca, ekonomu, izvoznika, industrijalca i tako dalje, naprama tuđim predstavnicima istih struka. Sokolska štampa shvaća i veliku misiju zadrugarstva, pa je

uvek pripravna da ta nastojanja podupre, naročito na selu, preko svojih sokolskih četa i jedinica.

Kolika je ljubav Sokolstva za podizanje narodnog zdravstva i za podizanje socijalnog nivoa širokih slojeva našeg naroda, najbolje pokazuje golemu akciju sokolske Petrove Peteljke, koja je opet u sokolškoj štampi našla svog najrevnosnijeg zagovornika i propagatora. I pored svega ovoga, sokolska štampa ne zanemaruje ni tako zvano opšte znanje, pa redovito donosi vesti i članke iz dnevnih događaja u celom svetu, nastojeći da svoje čitaoce informira pouzdano i objektivno, bez ikakvih partizanskih ili ideoloških tendencija, a uvek u pozitivnom i konstruktivnom duhu, vodeći brigu i o nacionalnom i o opštem ljudskom moralu.

U tome je osnovna karakteristika sokolske štampe. Pošto ona ne predstavlja nikakvo privredno preduzeće i pošto je njoj dovoljno da može da pokrije svoje troškove od pretplate i od oglašavanja u svojim listovima, sokolska štampa ne ide za tim da senzacionalnim vestima ili razdražljivim člancima golica niže instikte pojedinaca i masa, niti da zbog interesa svojih izdavača zastupa ideje ili

Značajna manifestacija u Zagrebu

Zagrebačko Sokolstvo proslavilo je Prvi decembar sa mnogo oduševljenja, koje je utoliko značajnije, što to Sokolstvo prolazi kroz teška iskušenja i neprimice, pa je baš zato htelo da dade izraza svojoj odlučnosti i veri u pobjedu svoje misli. Nikada na prvodecembarskim svečanostima u zagrebačkom Sokolstvu nije bilo toliko sveta i toliko oduševljenja, kao baš ove godine. Velika dvorana Sokolskog doma bila je preplavljena da primi toliko mnoštvo, pa su i pokrajni hodnici bili ispunjeni i odjekivali su od oduševljenih poklika i srdačnog odbravanja.

Svečanost je organizovala Sokolska župa Zagreb i na njoj su uzeli učešća predstavnici vojnih vlasti, komandant armijske oblasti, general Nedeljković, zatim generali Dušan Mihajlović, i Jovan Antić. Bio je prisutan i izaslanik gradske opštine, senator Bojić, te mnogobrojni ugledni građani, intelektualci, radnici, činovnici, seljaci itd. U svečanosti su uzeli učešća sva zagrebačka društva, sa svojim barjancima.

Nakon što je vojna muzika otisvala sokolski pozdrav i državnu himnu, starešina, br. Dr. O. Gavrančić je srdačno pozdravio sve prisutne i plamenim rečima prikazao važnost današnje proslave: U današnjim teškim vremenima treba istaknuti da je manifestacija Sokolstva značajnija nego ikada, ma da ima na žalost i takvih, koji su u Soko dolazili samo onda, kada to nije bilo teško, i koji bi se ponovo vratili, kada bi se vremena promenila. Ali takih Sokolstvo ne treba!

Brat Dr. O. Gavrančić je kazao, između ostalog:

»Prvi decembar 1918 našao nas je u tri države, sa 8 pokrajina sa 7 pravnih poređaka, nepismene, praznovjerne, zaostale gospodarski i prosvetno iza svojih suseda, a osim toga teško pogođene velikim evropskim ratom i svim posledicama toga bezprimernog uništavanja svih čovečanskih dobara. Zadatak, koje smo trebali da rešimo, bili su ogromni. Ni ujedinjene snage nisu bile dostatne, da ih reše za kratko vreme, i tako je došlo do nezadovoljstva. Umesto da ispita pravi razlog, zašto nije sve onako kao što su bile naše želje, nezadovoljstvo je okrivilo sam čin Ujedinjenja za nedovoljne uspehe. I odatle nastaje jedna nerazumljiva borba i nastojanje za razjedinenje. I u času, kada se dva svetska imperija slažu da zajedničkim silama pristupe rešavanju stanovitih zadataka, — imperij, koji stoje na 5 kontinenta sa mnogo stotina miliona građana, — u tom istom času provodi se kod nas razjedinenje, i duhovno i gospodarski i prosvetno. Kao da doista lebdj nad nama stara kletva,

da neznamo poštivati i čuvati svoje slobode.

Mi, braćo i sestre, slavimo danas godišnjicu velikog dana Ujedinjenja, i slavićemo ga do kraja svoga. Mi nosimo u svojim grudima duboko usadenu veru u veličinu, slavu i napredak svoga ujedinjenog naroda i svoje ujedinjene zemlje.

Pošto je pročitana Savezna poslanica, održao je brat Dr. Hugo Verk predavanje o značaju Prvog decembra, ističući da je jugoslovenstvo bilo ideal svih naših velikana u prošlosti i da jedini pravi put Jugoslavije treba da bude onaj, kojim su pošli borci iz prošlih vremena, a to je put državnog i narodnog jedinstva. — Položilo je zatim zakletvu preko 50 novih članova i članica, a zatim je odlično izveden vežbački i muzički deo svečanosti. Zaključnu reč uzeo je opet brat Gavrančić, koji je kazao, da današnji Prvi decembar ima naročito značenje i da će Sokoli ostati zauvek verni idealima, koji su ih do sada vodili. Svi prisutni su još dugo manifestirali za Kralja, Jugoslaviju i Sokolstvo.

Telovežbeni program manifestacije izveden je odlično. Naročito je uspeo »gimnastički sastav«, koga je izvelo osam članova; zatim kompozicija »Trnovitim putem k uspehu«, od sokolskog vodnika Dr. Stanka Tončića; kompozicija »Ej uhnem«, koju je sastavila jedna naša odlična sestra, i konačno »gimnastički sastav« članova, nesumnjivo najteži gimnastički sastav, koji je izveden i prikazan u Zagrebu, koga su sastavili braća Šlapić i Maržan, a koji, kao i sve ostale izvedbe, služe na čast radu zagrebačkog Sokolstva.

Proslave u ostalim varošima

U Sarajevu je Sokolstvo na najsvečaniji način proslavilo praznik Ujedinjenja. Još u oči Prvog decembra održana je svečana akademija sokolskog društva Sarajevo-Matica, u prisustvu predstavnika vojnih i civilnih vlasti, koja je bila veoma brojno posrećena, i koju je otvorio sjajnim govorom starešina društva, brat B. Vidović. Na sam dan Ujedinjenja održalo je društvo Sarajevo-Matica svečanu sednicu, kojoj je prisustvovao ban, V. Jeftić i komandant armije, general Ilić. Ceo grad je bio iskićen narodnim zastavama.

Sokolstvo Skoplja priredilo je svečanu akademiju u pozorištu, koju je otvorio starešina župe, brat Gazikalić i na kojoj je brat Mirko Jovanović održao predavanje o ulozi Juž-

Knez Namesnik Pavle unapređen za armijskog generala

Službeni list od 1 decembra donosi na prvom mestu ukaz, kojim se unapređuje u čin armijskog generala, divizijski general, Počasni Adu-tant Njegovog Veličanstva Kralja, Njegovo Kraljevsko Visočanstvo Knez Namesnik Pavle.

ne Srbije u borbi za narodno ujedinjenje. I ova akademija je privukla čitavo rodoljubivo građanstvo.

Na Cetinju je, u svečanoj sali Doma Slobode, održana velika sokolska priredba, koju je otvorio brat Kosta Ligutić, starešina društva, a o značaju Prvog decembra govorio je brat Stevan Bokan. Priredba je dala prilike za oduševljene manifestacije Kralju i Jugoslaviji, a istoga dana priredeno je veliko narodno sokolsko veselje.

Svečaniye nego do sada, a u saradnji sa ostalim udruženjima Sokolsko društvo u Jagodini proslavilo je Dan ujedinjenja. Ujutro je pred sokolskim domom formirana povorka, koja je prošla kroz varoš.

Posle blagodarjenja održana je svečana sednica u sokolskom domu. Starešina društva, brat Josip Bekerus, otvorio je sednicu govorom, koji je ostavio snažan utisak. Brat Sima Bojkić, prof. učitelj, škole pročitao poslanicu S. C. K. J., koja je sa bujnim ovacijama popraćena. Pevanjem »Oj, Sloveni«, završena je sednica.

Posle podne održana je akademija za decu, a uveče akademija za građanstvo. Odabran program tehničkog oteka, izveden je na opšte zadovoljstvo.

Uspela akademija društva Београд—Матица

Најстарије београдско соколско друштво, Београд—Матица, приредило је 2 децембра, у оквиру прославе Дана Уједињења веома успелу академију, коју су посетили многи одлични гости, као зам. савезног старешине инж. Смиљанић, начелник Савеза, Иван Ковач, савезна начелница, Скаларјева, начелник жупе, Максимовић, начелница жупе Славка Вучковићева, многобројни жупски начелници и начелнице, који су се налазили на зборовану у Београду итд. Осим њих, академију су посетили, бивши чешки посланик Липа, адмирал у пензији Прица, те генерали у пензији Цветковић и Максимовић. Велика сала са галеријом биле су попуњене до последњег места.

Старешина друштва, генерал Андра Петровић је у поздравној речи позвао присутне да деду шаљу у соколане, где се кују прави родољуби и браниоци свега што иде на корист опште ствари. Следило је превожње деце у нараштај и нараштаја у чланство, па је старешина друштва поделио дипломе мушким и женским припадницима, које су освојили у години 1939. Највећи број диплома добиле су Јовановић Ружица и Карпати Алис. Око 30 нових чланова и чланица положило је завет.

Хор нараштаја отпевао је »Песму соколских легија«, а затим су млађа мушка деца извела »Вежбе пушкама« од Бан-Шмита. На топао пријем наишла је и тачка, »Игре луткама«, од Жицове-Шмита, приказана од најмлађих чланица. Многе мајке брисале су сузе од весеља, над изведбом своје деце.

Старија мушка деца извела су »Сликовите просте вежбе« од А. Стефановића (музика Шмит), а веома добар утисак су оставиле »Косовске народне игре«, које су извела старија женска деца у народним ношњама. »Слетске вежбе 1941« извели су нараштајци, са пуно динамике и смисла. Аутору, брату Рафаелу Бану, треба честитати на оригиналним саставима и слободи покрета.

Мушка деца побрала су буру одушевљења својим смелим скоковима преко коња, а женски нараштај извела је лепо вежбе по чешким народним мотивима од М. Војновићеве. Много око се оросило при звуку чешких мелодија.

У трећем делу су, под стручним вођством брата Бана, извели нараштајци веома смеле саставе на вратилу. Сам вођа показао је да је још увек добар иако не онако као у Луксембургу.

Старија мушка деца извела су веома смеле различности. Сви су били одлични, само су ствари за ову категорију биле пресмеле. Чланови су, затим, извели »шестицу« од Б. Полића (музика Шмит). Ствар је добра, само је раступ био сувише велик. Вежба је оригинална и добро увежбана.

Чланице су складно извеле »Мазурку« од А. Жицове, на музику Шопена. Вежба добра као и декор. Чланови су одвежбали лепе саставе на разбоју.

На опште допадање наишла је вежба »старе гарде« с пушкама. Старија браћа извела су вежбе »Напреј« од Франа Жица веома добро. После академије се развила народна забава.

Заслуга за успех иде свима учесницима, а највише Агати Жиц, Рафаелу Бану и Франу Жицу.

И. Седлачек

Brat E. L. Gangl za Prvi decembar

Naš dragi brat, E. L. Gangl, bivši prvi zamenik starešine Saveza Sokola K. J., uputio je, u svojstvu prvog zamenika starešine Saveza Slovenskog Sokolstva, sadašnjem prvom zameniku starešine Saveza Sokola K. J., bratu Dr. V. Belajčiću, pismo, prilikom praznika Prvog decembra, u kome čestita narodni i sokolski praznik, njemu i svoj braći i sestrama, u jugoslovenskom Sokolstvu. U svom pismu, brat Gangl kaže:

»U ovom teškom vremenu jedino je još jugoslovensko Sokolstvo, koje visoko diže barjak pravde i istine, jedinstva naroda i države, ljubavi i vernosti prema svim slovenskim narodima. Jugoslovensko Sokolstvo sprema se na veliki pohod u budućnost svoju Slovena, kada će zavladata svetom duh Tirševa učenja i pobediti brutalnu silu, nepravdu i materijalizam. Samo ispravnim radom i uzornim životom može jugoslovensko Sokolstvo da ukloni sve neprijatelje, koji navaljuju na njega i uništavaju njegovu materijalnu dobru, ali njegove unutarnje osobine nikada uništiti neće! Padaju žrtve, ali na njihovo mesto dolaze nova pokolenja, svežija, otpornija i borbenija od njih.

U tome je zalog i vera u snagu sokolsku, koja je potrebna jugoslovenskom narodu, da u jednoj celini održi, ojača i učvrsti temelje našeg zajedničkog narodnog i državnog života. Sokolsko oružje, u borbi za ideale bratstva i čovečanstva, je ljubav, žrtvovanje, čast i čistoća misli i dela; — a kada ustreba, mora da se to idejno oružje pretvori u gvožđe i čelik!

pojave, koje nisu u skladu sa javnim interesima i sa javnim moralom. Jedini interes sokolske štampe jest da vaspita i da usavrši one koji je čitaju, te da na taj način posluži blagostanju i napretku Jugoslavije, ljubavi za Kralja i za narod, i opštem razvoju čovečanstva. Prema tome je etički kriterij jedini koji dolazi u obzir kod rasuđivanja, šta treba da se u jednom sokolskom listu objavi, a što treba da se izostavi. To, naravno, ne znači da sokolska štampa izbegava da pogleda istini otvoreno u lice, te da vidi i pojave koje su štetne, ili ljude koji su zli i negativni. Naprotiv! Sokolska štampa ima budno oko za sve štetne pojave, pa će, kad god objektivno utvrdi njihovo postojanje, uzeti najodlučniji stav trezvene i zdrave kritike, ali će (baš zato da eliminiše takve nezdrave pojave), utoliko jače podvlačiti pozitivne primere i pojave nacionalne svesti, herojskog duha, radnosti, te socijalnog i kulturnog napretka, gde god ih nađe u našem javnom životu.

O štampi se mnogo govorilo da je »sedma velika sila« u svetu, ali ta sedma sila može da bude isto tako štetna, kao i korisna; prema tome u kakvom se duhu uređuje i kojim ciljevima se rukovodi. Da u današnjem

svetu postoji dobar deo štampe, čiji ciljevi su rukovodeni interesima grupa i pojedinaca, to je opšte poznato. Zato je utoliko više potrebno širiti i podupirati onu štampu za koju se unapred znade da je iznad tih parti-kularističkih interesa i da nema drugih ciljeva nego što su opštenarodni. A kada se znade da je Sokolstvo izrazilo vanpartijska i nadpartijska, opšte narodna organizacija, koja se proteže na sve staleže i slojeve, počevši od najviših intelektualaca i najimućnijih ljudi, pa do najsiromašnijeg seljaka i radnika, te da svoju glavnu snagu crpi baš iz tih širokih, seljačkih, radničkih, zanatskih i sličnih slojeva, onda je jasno da ni njegova štampa ne može da bude nego takva! Ne samo za članove sokola, nego i za sve ostale, sokolska štampa predstavlja vrlo koristan i vrlo potrebit regulator, u haosu različitih mišljenja što ih ostala štampa pruža javnosti, a koja su često toliko protivurečna da je za opštu nacionalnu stvar vrlo potrebno, ako se ta suprotna mišljenja svedu na pravu istinu i na jedan pozitivni cilj.

Što se pak tiče članova sokolskih jedinica, za njih nema preče sokolske dužnosti, pored vežbaonice, negoli je čitanje i širenje sokolske štampe. Ni je moguće biti dobar Soko i biti u-

pućen u sve različite grane sokolskog života, ako se marljivo ne prati sokolska štampa. A dobar Soko nije onaj koji vodi brigu samo o svom društvu ili o svojoj četi, već onaj koji se zaista smatra članom čitave velike sokolske porodice i koji se jednako veseli svakom uspehu najmanje seljačke sokolske čete, u najudaljenijem kraju, kao i uspehu vlastite jedinice. Sokolstvo je veza duša i srčaca, ono je veza ljubavi i uzajamnog razumevanja, a najefikasniji element te veze, to je sokolska štampa. Nema drugog sredstva preko koga bi pojedine jedinice i župe, jednako kao i savez, mogle iz dana u dan da neprestano budu u međusobnoj vezi, sem što su sokolski listovi. Ni najčešće okružnice ne mogu da povežu tako Sokolstvo, kao što ga vezuje jedan zajednički glasnik, koji od nedelje do nedelje redovito beleži i saopštava svakoj pojedinoj jedinici šta se u drugim jedinicama misli, kako se oseća, što li se sprema, kojom marljivošću se radi i tako dalje. Dobar primer nema boljeg seljaka nego što je sokolska štampa, a prava sokolska reč nema boljeg glasnika nego što su sokolski listovi. Sokolski listovi su bakljonoše sokolskog i jugoslovenskog duha, koji neumorno jure preko čitave Ju-

goslavije, od jednog kraja zemlje do drugog, do najneprohodnijih puteva i najzabitnijih sela, da vatru tog duha predaju iz ruke u ruku da ju prenose iz srca u srce i da stvaraju nove dobre sokole i nove svesne Jugoslovene. Vežbači sokolski nalaze u njima sva uputstva koja su im potrebna, jednako kao i sokolski prosvetari i pripadnici ostalih sokolskih oteka.

Već je godina dana što je Savez SKJ reorganizovana svoju štampu, sa ciljem da njeno delovanje bude što efikasnije, da ta štampa bude sadržajem što bolja, i da za što manju cenu dopre do što većeg broja sokolskih jedinica i pojedinaca, kao i ostale nacionalne javnosti. »Sokolski Glasnik«, izlazi kao nedeljna sokolska novina, sa povišenim opsegom na 6 strana, tako da je sada bogatiji u vestima iz Sokolstva i iz ostalog sveta, sa svih mu strana stižu priznanja da je to jedan od najboljih jugoslovenskih nacionalnih listova u zemlji. A to isto vredi i za časopis »Soko«, koji i za Sokolstvo i za čitavu ostalu javnost pruža svestrano ogledalo čitavog sokolskog duhovnog i telovežbačkog života, a naravno štalcima daje uzorno štivo za svestrano vaspitanje u njihovim mladim

godinama.

Dužnost je, dakle, čitavog Sokolstva, kao i čitave nacionalne javnosti, da podupru sokolsku štampu, pa da time budu saradnici na velikom nacionalno-vaspitnom delu, što ga ta štampa provodi. Savezni sokolski listovi, »Sokolski Glasnik« i »Soko« treba u novoj godini da dobiju rekordni broj pretplatnika, a naši privrednici i javne ustanove treba da ih podupru davanjem oglasa, čime u velikoj meri koriste i svojim preduzećima, zato što je sokolska štampa raširena u svim krajevima i u svim slojevima naroda.

Tako, svestrano poduprta, od svoga svesnog članstva i od nacionalne javnosti, sokolska štampa će moći sa još većim zanosom i uspehom da nastavi svoj nacionalno-vaspitni rad za dobro Kralja i otadžbine, za budućnost velike Jugoslavije, za širenje misli našeg narodnog i državnog jedinstva, za konstruktivnu saradnju svih staleža u zemlji, za podupiranje naše privrede i za blagostanje našeg sela i našeg radništva, za dizanje naše nacionalne kulture i za stvaranje zdravih socijalnih odnosa u naprednoj i sretnoj Jugoslaviji.

B.

Sokolski Prvi Decembar u Banovini Hrvatskoj

Splitsko Sokolstvo je pokazalo takoder, da se ne boji nikakvih prepreka pa je zato na ovogodišnjoj proslavi Prvog decembra uzeo učešća tako veliki broj svesnih Jugoslovena, da je veliko Narodno kazalište, i na svečanoj sednici i na večernjoj svečanoj akademiji, bilo do poslednjeg mesta ispunjeno. Postojala je namera da se priredi svečana povorka kroz varoš, ali to nije bilo dozvoljeno; jednako kao ni nošenje sokolskih odora. Jedna delegacija članova položila je venac na spomen-ploču Splitskima, koji su poginuli za narodno ujedinjenje, a na prepodnevnoj sednici govorio je starešina, brat **Bonifacije Kalebić**, i brat **Zvonimir Murat**. Izveden je odličan program, pa se čitava svečanost pretvorila u oduševljenu manifestaciju jugoslovenske misli, jednako kao i večernja akademija, na kojoj je uzeo učešća komandant mesta, general **Živković**, predstavnik banske uprave g. **Luger** itd.

Karakteristično je, da je taj dan u Splitu bio radni dan, dok su u Zagrebu bile sve radnje zatvorene; a posle podne je jedna grupa frankovaca pocepala sokolski venac na spomen-ploči, uz najžalosnije protunarodne demonstracije. I mnoga sokolska društva u okolini Splita svečano su proslavila Prvi decembar, naročito ona u **Sučurcu** i **Solinu**, koja su u odorama priredila povorku.

Sokolsko društvo Gospić proslavilo je 1 decembra svečano. U Sokolskom domu održana je svečana sednica. Odaziv članstva i građanstva bio je vrlo dobar. 2 decembra priredena je također svečana akademija sa biranim gimnastičkim i muzičkim programom izvedenim pred dupke punom dvoranom. Posle programa razvio se je ples i zabava. Priredbu je posetila biv. prosvetarka ses. **Milica Kalinić**, koja je čak iz Titela došla ova-mo da sa svojim dugogodišnjim saradnicima proslavi Prvi decembar. Uspeh proslave je bio odličan. Društvo je odlučilo poći sa glazbom u povorku u crkvu, ali je to od strane vlasti bilo zabranjeno.

U oči dana Ujedinjenja priredilo je Sokolsko društvo **Čakovec** vrlo uspešno akademiju s plesom. Nastupile su sve kategorije. Nakon što je brat starešina otvorio akademiju izvela su ženska i muška deca precizno svoje sastave. Članovi su na razboju pokazali čvrstinu i sigurnost, a ženski naraštaj vrlo dobru uvežbanost. Na violini je odlično svirao brat **Burguljić Stjepan**, a na klaviru ga je pratila njegova sestra. Sledio je nastup muškog i ženskog naraštaja. Tačka članova »Veče na školju« bila je kruna akademije. Brojna publika srdačno je pozdravila izvođače, koji su svoje tačke izveli na opšte zadovoljstvo.

U **Dubrovniku** je Sokolsko društvo, u zajednici sa svima nacionalnim udruženjima, izdalo rodoljubiv proglas za proslavu Prvog decembra, koji je naišao na najveće odaziv, tako da je svečanost imala lep uspeh.

Sokoli i ostalo nacionalno građanstvo u Murteru zapalili su u oči Dana ujedinjenja kresove na okolnim bregovima. Blagodarjenju u katoličkoj crkvi prisustvovali su, uz Sokole, članovi Jugoslovenske čitaonice i ostali meštani, u većem broju nego do sada. Društveni pevački zbor otpjevao je u crkvi državnu himnu. Posle blagodarjenja prošli su prisutni u povorci, pevajući sokolske pesme u sokolanu, gde je održana svečana sednica, koju je otvorio starešina, br. **Ivan Juraga**. Sa sednice su upućeni brzojavni pozdravi Dvorskoj kancelariji, Savezu SKJ i Banu Šubašiću. Posle podne je članstvo krenulo u povorci na mesno groblje, gde je položen venac na grobove umrlih članova. Uveče je održana akademija sa biranim programom. Sve su tačke uspešno izvedene, zašto ima najveće zasluge sestra načelnica.

Sokolsko društvo Biograd na moru, zbog izuzetnih prilika koje su nastale za Sokolstvo, ograničio je ovogodišnju proslavu Prvog decembra na svečanu sednicu, koja je održana pred prepunom dvoranom. Dečiji hor je otpjevao državnu himnu, a o značaju dana govorio je vrlo lepo brat **A. Antić**, učitelj. Nakon što je otpjevana himna »Hej Sloveni«, starešina je, uz poklike Kralju i Jugoslaviji, zaključio sednicu.

Sokolsko društvo u Drnišu proslavilo je dan Ujedinjenja svečanom sednicom, a u veče je priredena akademija, sa uspešnim programom. Poseta je, pored svih protivnosti, bila veća nego ranijih godina. Prigodan govor održao je br. prosvetar. Protivnici su pokušali omesti proslavu prekidanjem svetla i drugim mahinacijama, ali u tome nisu uspešni.

Društvo priređuje uskoro zabavno pozorišno veče, a održaće i nedelju sokolske štampe. Izgubilo je jednog od najvrednijih članova, br. **Veljka Kovačevića**, koji otpušten sa poreske uprave, iako je rodeni Drnišanin.

Sokolsko društvo u Novoj Gradišci je u oči Prvog decembra priredilo baklju kroz mesto. Na dan Ujedinjenja održana je svečana sednica, koju je otvorio starešina društva, lepim govorom. Uveče je priredena svečana akademija, a sastavci brata **Budimira Pere** oduševili su prisutne.

Iako je rad otežan, novogradiška Sokolana je svakim danom sve punija. Sokoli ostaju neustrašivi pobornici jugoslovenske ideje, uprkos svima protivnicima. Frankovci su i sami došli do saznanja da niko ne može uništiti Sokolstvo, dok je ovakvo, kao u Novoj Gradišci.

Ovogodišnja proslava Prvog decembra u Tučepima, blizu Makarske, nadmašila je sve dosadašnje, uprkos teškim prilikama. Posle blagodarjenja održana je svečana sednica, koju je pored Sokola, posetio i veliki broj meštana. Večernjoj priredbi prisustvovalo je toliko lica, da svi nisu mogli ući u dvoranu. Prisutni su dugotrajnim manifestacijama dali oduška svojim osećanjima. Opšte je uverenje, da Tučepi još nisu doživeli ovako lepe proslave Dana ujedinjenja.

Sokolsko društvo Mandalina proslavilo je dan ujedinjenja na svečan način. Izveden je program svečane sednice sa prelazom kategorija u višu i polaganjem zaveta novog članstva, kojima je govorio br. starešina. Čitanje poslanice Saveza SKJ popraćeno je oduševljenim klicanjem. Na večernjoj akademiji je prisustvovalo mnogo članstva i prijatelja Sokolstva. Proslav o značenju i važnosti 1 decembra, održao je br. **Vlahović**. Akademija je uspešno u svakom pogledu.

Sokolsko društvo Slunj, u zajednici sa Građanskom školom, priredilo je 1 decembra akademiju, na kojoj je brat **Dr. Milan Popović**, starešina sokol. okružja, održao predavanje, a zatim je izveden obiman program. Naročito je poslanica, sa popratnim rečima br. **Dušana Vitasa**, oduševila prisutne.

Sokolsko društvo Rogoznica, blizu Šibenika nije moglo nikakvom naročitom svečanošću da proslavi ovogodišnji Prvi decembar, pošto su protivnici podelili sve sokolske plakate i pretili su sokolskom članstvu, da će ih tvorno napasti. Pošto sokolsko društvo nije moglo da preuzme inicijativu, to je Prvi decembar u Rogoznici proslavljen svega sa 4 istaknute zastave. Sokolskom društvu su oduzete prostorije i imovina, tako da vezu među članstvom podržava još jedino pomoću letaka.

Novine javljaju i o vrlo uspešnim sokolskim manifestacijama u **Karlovcu**, **Šibeniku**, **Sušaku**, **Banjoj Luci**, **Tuzli**, **Mostaru**, **Subotici** itd.

Svečanosti u Slovenačkoj

Ljubljana kao i sva sokolska društva u **Dravskoj banovini** proslavila je sokolski Prvi decembar, kao i uvek, u najlepšem oduševljenju. **Ljubljanski Soko**, zajedno sa **društvom Soko II**, priredio je svečanu sednicu u Narodnom domu, koja je protekla u svečanom raspoloženju. Društvo **Ljubljana Vič** priredilo je takođe svečanu sednicu, a na veče akademiju, sa vrlo uspešnim programom.

Mariborsko Sokolstvo, kao i sva sokolska društva u mariborskoj župi, organizovala su vrlo uspešno proslavu. Starešina **Sokola-Matice**, brat **Fornazarić**, održao je zanosan govor, na što je sledila svečana prisega brojnih novih članova. Pored toga priredena je u Sokolskom domu uspela telovežbačka akademija. U **Sokolu**, u **Kranju**, održao je značajni govor starešina, brat **Stanko Završnik**, a na veče je priredena akademija. U **Kočevju** je sokolska proslava okupila svo nacionalno stanovništvo, a u **Škofjoj Loci** je velika dvorana sokol-

Mnogi naši pretplatnici su ispravno shvatili svoju dužnost, pa su ispunili ČEK, KOJI JE BIO PRILOŽEN U PROŠLOM BROJU i poslali nam dužnu pretplatu.

TOJ VREDNOJ I SAVESNOJ SOKOLSKOJ BRACI NEKA JE ČAST I HVALA! Oni su razumeli da, u današnjoj borbi, daleko više vredi poslati pretplatu za »SOKOLSKI GLASNIK«, nego li sipati najžešće reči, pretili se, žaliti se, ogorčavati se itd.

Sad treba i drugi da **PODU ZA NJIHOVIM PRIMEROM**, PA da i oni ispune svoj ček, sa **IZNOSOM OD 50 DINARA**, I DA GA **ODMAH OTPREME NA POŠTU, KAO PRETPLATU ZA »SOKOLSKI GLASNIK«**.

U NEDELJI SOKOLSKJE ŠTAMPE treba svaki Jugosloven i Soko da ispuni svoju dužnost prema »SOKOLSKOM GLASNIKU«!

Zbor župskih načelnika

U Savezu Sokola K. J. održan je 2 i 3 o. m. zbor načelnika i načelnica župa. Najvažnija tačka dnevnog reda je bila program svesokolskog sleta g. 1941 u Beogradu, koga je Načelnništvo u pojedinostima izradilo i poslalo na mišljenje župskim načelnicima. U vezi sa njihovim primedbama, koje nisu izmenile bitnost programa, zaključeno je da će sletska godina početi 6 septembra 1940 g. Taj dan polazi sokolska štafeta iz Saveza u sve sokolske župe, simbolički objavljujući da je slet počeo i pozivajući sokolsko članstvo na slet. Predviđeno je izdavanje naročitih sletskih maraka, koje će važiti za celu sletsku godinu. Prvi decembar 1940 g. ima se proslaviti u svima jedinicama najsvečanije. Od 1 do 15 juna 1941 g. biće dani sokolske omladine, kada će se izvesti sva takmičenja i javni nastupi dece, naraštaja i srednjoškolske omladine. Na **Vidovdan** održaće se pomen izginulim. Oko 6 septembra biće glavni sletski dani, sa utakmicama i nastupima članstva, vojske i gostiju.

Odlučeno je, da se na saveznom utakmicama takmiče samo po jedna najbolja vrsta, nižeg i srednjeg razreda, iz svake župe. Gađanje se ima izvršiti na župskim utakmicama vazdušnom, a na saveznom vojničkom puškom. Takmičarski red važi za 1940 i 1941 g., za sve župe osim onih koje su već počele, po svom redu, takmičenja. Starija braća mogu se takmičiti u svojoj kategoriji, od navršene 35 godine života. Naraštajske utakmice poverene su Saveznom omladinskom odelu, koji ih ima izvesti, sporazumno s pročelnicima župskih omladinskih oteka. U javne nastupe na sletu umetnuće se pored predviđenog još i nastup sokolske konjice, nastupi na spravama, nastupi međunarodne vrste, zajednički nastup u prostim vežbama muškog i ženskog naraštaja. Ostali deo programa ostaje, kako je predviđeno. On će, sa programom SPO, sačinjavati jednu celinu.

Zatim su prikazane sve proste vežbe za sokolski slet, koje su došle u natečaj. Odlučeno je da se za slet uzmu: za mušku decu, od 10 do 14 g. proste vežbe od br. **Roksanđića**; za muški naraštaj proste vežbe od

skog doma bila premlena da primi svu publiku. Vrlo uspele priredbe izvedene su i u Celju, Novom Mestu, i u svim sokolskim jedinicama u Sloveniji. Sokolsko društvo **Murska Sobota** proslavilo je Dan ujedinjenja telovežbenom akademijom, korporativnom povorkom kroz varoš i svečanom sednicom. Na svima tima manifestacijama je učestvovalo celokupno sokolsko članstvo i sve nacionalno građanstvo.

SPOMENIK KRALJU UJEDINITELJU

Na dan Ujedinjenja otkriven je, na vrlo svečan način, u Sevnici, (Dravska banovina) spomenik Kralju Ujedinitelju. Pored ostalih društava i velikog broja građanstva, osvećenju su prisustvovali Sokoli u velikom broju. Na spomenik su položili vence predstavnici sokolskih župa Celje, Ljubljana i Novo Mesto, te predstavnici sokolskih jedinica iz Sevnice, Rajhenburga, Boštanj, Laškog, Brežice, Loka, Zagorja, Trbovlja, Radeča, Mokronoga, Krškoga i Kozjega. I u svečanoj povorci su Sokoli stupali odmah iza vojske, u svečanim odorama i sa zastavama.

Zbor župskih načelnika

2 i 3 o. m. održan je zbor župskih načelnika u Beogradu. Prvi deo sednice održale su sestre zajedno sa načelnicima župa, budući da je na progradu bila diskusija o svesokolskom sletu 1941 g. u Beogradu.

U nedelju imale su sestre nastavak sednice odvojeno i izabrale su sletske vežbe za članice četa, koje je sastavila sestra **Milena Gruborova**, članica saveznog stručnog odbora. Isto tako primljene su vežbe za zajedničku tačku muškog i ženskog naraštaja, koje je sastavila sestra **Dana Poljšak**, članica stručnog odbora Saveza.

Sestra načelnica **Skalarjeva**, izvestila je, da je takmičarsko gradivo za obavezne društvene utakmice za 1940 godinu spremljeno i nalazi se u štampi. Ponovno je upozorila načelnice župa na **narodno-odbranbeni rad**, koji treba što bolje organizirati i sprovesti.

Posle toga prešle su sestre na učenje sletskih prostih vežbi, koje su primljene na prošlom zboru. Vežbe su učile prisutne autorice. Naučen je rastup i I deo vežbi za članice ženski naraštaj, stariju decu i vežbe čunjevi-ma za posebnu tačku članica. Tako će sestre načelnice moći odmah organizovati učenje vežbi u jedinicama svojih župa.

Zaključeno je da sve vežbe za slet, 1941, budu oštampane do 1 januara.

Iz Načelnništva Saveza

Na sednici Stručnog Odbora Saveza, 17 novembra, podneli su svi pročelnici pojedinih oteka predloge programa rada za 1940 i 1941 god. a s tim u vezi i nacrt budžeta. Predložili su u vezi sa pripremanjem za svesokolski slet u Beogradu 1941 god. i obuhvataju detaljno izveštaje, organizaciju i sprovedbu utakmica u svim granama telovežbe kao i pojedine nastupe na sletskim danima.

Između ostalog interesantan je predlog omladinskog oteka u kome se predviđa održavanje utakmica u prostim granama po župama za sav naraštaj. Prema tom predlogu utakmice bi se održale u svima župama istovremeno, otvorene i dirigovane od načelnika Saveza putem radija. Na taj način postigli bi, da se najednput takmiči najmanje oko 5000 naraštajaca u prostim granama. Razume se da će to predstavljati novost u našoj zemlji i veliki uspeh.

Definitivno je zaključeno da Savez S.K.J. osnuje Saveza za »**Košarku**« i »**Odbojku**«, pa se za tu stvar već stupio u vezu sa nadležnima.

Izvršene su sve pripreme za tečaj odbranbenosti koji je već u toku. Svi župski prednjaci uz odbranbenost naučice sve vežbe za Svesokolski slet, tako da po povratku mogu u svojim župama odmah započeti radom za slet. Održaće se nekoliko debata večeri, na kojima će se raspravljati o raznim sokolskim pitanjima po kojima mogu slobodno davati svoja mišljenja i poglede, stečena iskustvom u radu na terenu.

Pitanje odlikovanja sokolskih pripadnika, koje je stavljeno na dnevni red, iscrpno je obradio br. **Dr. Pihler**. Nakon diskusije odlučeno je da se na osnovu tih sugestija izradi predlog i podnese nadležnom forumu na rešavanje.

B. J.

U čast admirala Geprata

Smrt velikog prijatelja našeg naroda admirala **Geprata** o kojoj smo javili u prošlom broju, izazvala je najdublje žaljenje u čitavoj jugoslovenskoj javnosti, pa su svi listovi posvetili tople članke odličnom pokojniku. Za pokoj duše admirala **Geprata** održan je svečani pomen, a održana je i svečana akademija, priredena od ratničkih i ostalih društava. Ta akademija je trebala da se održi već ranije, ali je bila ometena, usled vrlo žalosnog incidenta, sa strane nekih omladinaca, koji su se time ogrešili o dužan respekt prema jednom časnom pokojniku, koji je za naš narod stekao nezaboravne zasluge, kao i prema francuskom narodu, sa kojim nas veže bratstvo zajedničkih borbi za slobodu i nezavisnost.

Sokolska dužnost je širiti sokolsku štampu!

B. S.

Odgovor „Obzoru“

Zagrebački »Obzor«, od 5. decembra, posvećuje ponovno čitav članak pisanju »Sokolskog Glasnika«, prikazujući i opet lažno, da je naše pisanje u vezi sa »huškanjem šovinista protiv sporazuma«. Da je to insinucija, potvrđuje najbolje činjenica, što »Sokolski Glasnik« niti jednog retka nije nikada doneo protiv sporazuma, niti protiv bilo kog političkog akta, učinjenog u poslednje vreme, između odgovornih predstavnika države i naroda, već je naprotiv u više mahova naročito podvukao, da i iz tog sporazuma može da bude dobra za narod i Jugoslaviju, ako se on zaista provodi u duhu smirivanja, konstruktivnosti, bratske ljubavi i brige za jačanje državne zajednice.

Nismo mi, međutim, krivi ako su napadali na Sokolstvo i na jugoslovenstvo u Banovini Hrvatskoj pokazali, da mnogi elementi posve drugo imaju za cilj. Mi smo u više mahova kazali, da verujemo u dobre intencije odgovornih faktora u Banovini Hrvatskoj, ali niko ne može poreći, da su se frankofurtimeši uvukli i u zvanične organizacije HSS, te da najgori elementi sa ulice vrlo često ometaju te dobre namere. Bedno je, kad »Obzor« ponovno tvrdi, da mi pišemo o »rušenju, paljenju i otimačinu sokolskih domova, a da zato nismo naveli konkretnih dokaza«, kad svi naši čitaoci znaju, da smo tih dokaza naveli na desetke, te da su čak i najhrvatskiji listovi, kao n. pr. »Hrvatski narod«, sa slavljem objavili rušenje i paljenje sokolskog doma u Betini, a da i ne spominjemo rušenje i oduzimanje sokolskih domova i društava u Komizi, Pagu, Rogoznici, Crikvenici, Kustošiji, Varaždinskim Toplicama, Sinju itd. Mnogi od tih domova su doduše vraćeni, i to na nalog Bana Hrvatske Banovine, pa smo mi i to, vrlo lojalno objavili. Međutim, ima domova koji su već mesecima u nezakonitom posedu protivnika, kao n. pr. dom u Kustošiji; kao što ima na desetine slučajeva da nam je oduzeta sokolska imovina, i da se njome javno služi »Hrvatski Junak«, a da se protiv toga ništa ne preduzima, niti nam se imovina vraća.

Poslednje vesti o prazniku Ujedinjenja

Sokoloka proslava Prvog decembra u Prištini bila je i ove godine svečana. Članstvo je sa zastavom prošlo u povorci ulicama na blagodarjenje, posle čega je održana svečana sednica, kojoj je, pored brojnog članstva i građanstva, prisustvovao i komandant divizije, general g. Milenković, predsednik opštine g. Pejović, veliki broj oficira i predstavnika vlasti i društava. Pored ostalog programa, podeljene su povelice na župskim utakmicama počase diplomama. Posle podne priređena je akademija narastaja i dece, dok je svečana akademija odložena za 9 o. m., pošto su prostorije sokolskog doma premalene, pa će akademija biti priređena u Oficirskom domu.

Na Dan Ujedinjenja je održalo pančevačko sokolsko društvo uspešno akademiju. Ceo program bio je sastavljen od najlepših tačaka, koje su još uz to bile odlično uveštane i izvedene. Za to imaju najviše zasluga Olga Skovran, Dobrovoje Putnik, Andrejevićeva i drugi.

Sokolci u Krupnju proslavili su Prvi decembar svečanom sednicom i akademijom. O borbama Jugoslovena za ujedinjenje govorio je prosvetar, br. Ilija Popović. Također je govorio i starešina, br. D. Popović. Oba govora saslušana su sa pažnjom od velikog broja prisutnih. Sve tačke izvedene su precizno, a napose tačka deca »Mornari«. Predata su uverenja braći i sestrama, koja su svršila prednjački tečaj. Najveće zasluge za us-

To isto važi i za »Obzorovu« tvrdnju, da su neistinite naše vesti o premeštanjima, otpuštanjima i napadajima. Međutim mi smo u prošlim brojevima izneli čitav niz takvih slučajeva, navodeći tačno ime i mesto, i nemamo prostora da ih ponavljamo, pogotovo kad znamo, da bi »Obzor« još jedanput kazao, računajući na neobaveštenost svojih čitalaca, da »nismo ništa naveli«. Absurdno i sofistički je kad »Obzor« kaže, da »frankofurtimeši nemaju vlast u Banovini Hrvatskoj, da bi mogli nekoga otpustiti ili progoniti«. Kao da i vrapci ne znaju, da Banska vlast muku muči sa frankofurtimeškim nasilnicima na terenu, koji su već čitave »sovjete« osnovali i čitave liste proskribiranih sastavili, kojima terorišu sve i svakoga! Ali najsmušnije od svega je, kad »Obzor« piše, da bi sokolske demove »trebalo legalnim načinom vratiti hrvatskom narodu, čijim su novcem podignuti«. Bilo bi zanimljivo, da nam urednik »Obzora« pravnički objasni pojam vlasnosti »hrvatskog naroda« za čisto privatnu imovinu, i da nam kaže, u koji sistem da ga svrstamo, — u boljševizam ili fašizam?... I konačno, sokolski domovi, u Hrvatskoj Banovini, su i sada u rukama Hrvata, daleko boljih negoli su oni, koji su umeli služiti i mađaronima...

»Obzor« pokušava da opovrgne, da je napisao da je »Sokolski Glasnik« neprijatelj hrvatskog naroda. To znači, da i sam uvida apsurdnost svoje ranije tvrdnje. A da »Sokolski Glasnik« ne vodi nikakvo »šovinističko huškanje«, najbolji je dokaz to, što mi ni u poslednja dva broja nismo gotovo ni retka napisali o događajima u Banovini Hrvatskoj, upravo zato što je u poslednje vreme tih ispada protiv Sokolstva bilo manje. Zato ponavljamo još jedanput: Najbolji način, da »Sokolski Glasnik« ne piše o proganjanima Sokolstva u Banovini Hrvatskoj biće taj, da toga proganjanja ne bude! Mi ćemo biti sretni, kad budemo mogli to i glasno da utvrdimo. Ali niko nas neće sprečiti, pa ni »Obzorovi« napadaji, da svoju ideologiju, svoje članstvo i svoju imovinu uzmemo u zakonitu zaštitu.

peh proslave imaju braća D. Stefanović, Lj. Stanojević, M. Spajić i B. Pantić.

СПОМЕН-ПЛОЧА М. СРЗЕНТИЋУ

У Будви је на соколском дому, 1. децембра, откривена на врло свечан начин спомен-плоча великом националном и соколском борцу, капетану Милану Срзентићу, кога су аустројске власти дале стрељати пре 25 година код Херцеговог, због његовог рада за ослобођење.

Освећење спомен-плоче обављено је пред великим бројем грађанства и представника власти и друштва, после чега је говорио новинар Анте Словинић о животу и мученичкој смрти Милана Срзентића. После је у соколском дому одржана свечана седница, коју је лепим патриотским говором отворио старешина, бр. Вл. Радојчић. Увече је прошла местом соколска музика и одржана свечана академија.

Тако се соколска и национална Будва одужила на достојан начин својом великом сину, капетану Срзентићу.

УПОЗОРЕЊЕ УРЕДНИШТВА

Примили смо у последњи час још неколико писама од разних јединица, о прослави Dana ujedinjenja, па ćemo ih, због поманјка простора, додати у идућем броју.

ЗАБРАНЈЕН »ДОМОБРАН«

Недавно је председник HSS, Dr. Vlatko Maček, objavio okružnicu, u kojoj se kaže, da je organizacija »Hrvatski skauti«, koja je nedavno promenila ime u »Hrvatski domobran«, protivna ideologiji seljačke

Освећење дома у Подгорици

У Подгорици је на Дан уједињења на врло свечан начин освећен соколски дом, кога је саградио врло агилно соколско друштво. Ово је уједно и први соколски дом, подигнут на територији бивше краљевине Црне Горе. Дом је саграђен у лепом стилу, а завесу за позорницу подарио је друштву Ђ. В. Краљ Петар II.

Велики број Соколства и осталог грађанства пошао је, после благодарења у саборној цркви, у свечаној поворци до новог дома. Ту је најпре извршен дефиле и поздрав чланства пред изаслаником Њ. В. Краља, генералом г. Ј. Прибићем, после чега је одржао значајан говор познати соколски и национални радник, Dr. Н. Шкеровић. У име бана Зетске бановине говорио је г. Бошковић, у име жупе Цетиње старешина бр. Г. Милошевић. Говорили су још бр. Љумовић и председник општине Беговић, после чега је отпевао хор певачког друштва »Бранко«, »Хеј Словени«...

После подне настављено су свечаности извођењем предвиђеног програма пред бројним гледаоцима. Увече је одржан свечан скуп чланства и грађанства. Говорио је брат Dr. Шкеровић о значењу Првог децембра као и о освећењу дома, који је подигнут у оквиру Петрове петољетнице. Свечаност је завршена манифестацијама за Краља и Југославију.

Соколско друштво у Подгорици основано је још год. 1907. Рад је у друштву обновио г. 1920 Dr. Никола Шкеровић, са бројним пријатељима Соколства, па од тада друштво ради успешно на свима пољима соколског рада.

Kampanja protiv Sokolskog doma u Čakovcu

У низу нападаја и harangiranja protiv sokolskih domova u Banovini Hrvatskoj, sa ciljem da se oduzmu njihovim zakonskim vlasnicima, izašla su dva dopisa u zagrebačkom »Jutarnjem listu« protiv sokolskog doma u Čakovcu. У tim dopisima navode se neistinite tvrdnje, da je dom u Čakovcu građen silom, da vreme diktature, pa se zato mora oduzeti Sokolu i predati »Hrvatskom Junaku«, pošto Sokol ima malen broj vežbača.

Da je ovaj napadaj skroz lažan i tendenciozan, vidi se iz toga što dom nije građen za vreme diktature, jer je društvo počelo sa akcijom za gradnju još g. 1919. Svi, koji su dali priloge, davali su ih bez ikakvog pritiska, a najveće doprinose dao je Savez Sokola, pa i poslednjih 100.000 dinara, bez kojih dom uopšte ne bi bio dovršen. Dom je predan, po Odбору za gradnju, sokolskom društvu u Čakovcu na 1. decembra 1938. godine, koje ga je odmah knjižilo na sebe, sa hipotekom od 100.000 dinara u korist Saveza Sokola. Tako je društvo Čakovac postalo vlasnikom doma, koga mu niko u pravnoj državi ne može da oduzme! A što se tiče vežbača njih je sve više, u svima kategorijama, što su napadaji veći.

Značajno je, da te dopise u »Jutarnji list« šalje neki Eugen Kotzig, za čiju provenijenciju najbolje svedoči činjenica da se stalno kreće u društvu pripadnika jedne narodne manjine, a gotovo uvek govori mađarski...

stranke; da je »u stvari frankovačka i protunarodna, te da stoji posve u službi tuđih ideologija«. Dr. Maček ističe, da se imenom »Domobran« nazivaju »ostaci rastepene frankovačke vojske u Americi«, i zato objavljuje svima pristalicama HSS, da ne smeju biti članovi »Domobrana«. — Dva dana posle toga je Banska vlast u Zagrebu zabranila delovanje društva i policija je zapečatila prostorije.

Zanimljivo je, da su se u ovom društvu, pored frankovaca, okupljali i klerikalci, te da je zagrebačka »Hrvatska straža« srdačno pozdravila osnivanje »Domobrana«.

Citajući novine ...

Čitamo da Sokolskom društvu u Splitu nije dozvoljeno da se pojavi igde u javnosti u sokolskim odorama.

Ni u Nemačkoj, Mađarskoj, Slovačkoj i Italiji nisu dozvoljene sokolske odore...

Nedavno je »Vreme« objavilo napis iz Osijeka, o rascepu u vođstvu »Kulturbunda« za Banovinu Hrvatsku. U dopisu se kaže, da su Nemci u Slavoniji, do sada »u najvećem delu stajali uz jugoslovensku koncepciju«, zato što su glasali za listu JRZ i što su na njoj imali svoje kandidate. Međutim je šef slavonskih Nemaca, Altgajer, prešao »na hrvatsku orijentaciju«, što je izazvalo nezadovoljstvo ostalih prema njemu. Pošto pak Altgajer nije uspeo u svom sastanku sa inž. Košutićem, da se sada »ponovno orijentirao u jugoslovenskom pravcu«, ali da mu to nije pomoglo, jer slavonski Nemci neće više dozvoliti da budu vođeni iz jedne krajnosti u drugu.

Kao što se vidi, dopis je poslat od jednog tobožnjeg pristalice jugoslovenske orijentacije, kojemu je krivo zbog »hrvatske orijentacije« g. Altgajera; dok ni mi, ni iko pametan u ovoj zemlji, ne verujemo ni u jugoslovensku ni u hrvatsku orijentaciju, ni g. Altgajera, ni njegovih protivnika, za koje dopisnik »Vremena« tvrdi da su »jugoslovenske orijentacije«. Naprotiv, — čitava ta priča o jugoslovenskim i hrvatskim orijentacijama »Kulturbunda« miriše i opet na staru praksu svih naših partizana, koji će pronaći čak i »jugoslovenstvo« ili »hrvatstvo« g. Altgajera, a neće ga pronaći ni kod najrasnijijskog domaćeg čoveka, kada se radi o — izbornim kuglicama...

Splitске novine javljaju da je advokat Dr. Edo Bulat bio zatvoren zato što je spremao frankovačke demonstracije protiv bana Šubića, tražeći da Hrvati sasvim kidaju sa Jugoslavijom.

Iz češko-moravskog protektorata

Nakon događaja u Češkoj, o kojima smo izvestili u poslednjem broju, bio je imenovan za oblasnog potpredsednika Češke, sudetski Nemac Dr. Prajps, koji je bio jedan od vođa Henlajnovе stranke. Inače se sa nemačke strane javlja, da je u Češkoj zaveden red i mir, a praški listovi su morali da donesu opširne članke o neslaganju stanovništva sa radom emigracije. Jednoga istoga dana su svi praški listovi morali da objave na uvodnom mestu članke, u kojima se oštro napada Beneš, Jan Masarik, Osuski itd. Zatim su svi doneli razgovor nemačke agencije, »Prager Zeitungs-dienst«, sa predsednikom stranke »Narodni souručenství« g. Nebskim. U tom razgovoru, za koga strane novine tvrde da je Nebskom bio unapred diktiran, kaže se, da partija ima poverenja u saradnju sa Nemcima i da se ne slaže sa radom »izvesnih elemenata« u Pragu.

Prema pisanju francuske štampe, uapšeni su u protektoratu bivši poslanici u Beogradu, Girs i Flider, zatim istoričar Verštat, predsednik trgovačke komore, Trebicki, bivši ministar pravde, Marković, general Červinka itd. Isti listovi javljaju, da će Masarikova obala u Pragu biti pretvorena u Wagner-kai, Trg republike u Goethe-platz, Narodni trida u Hitlerstrasse, Trg Kralja Petra u Horst Wessel platz, Vodičkova ulica u Henleinstrasse itd.

Praška štampa se bori sa velikim finansijskim teškoćama, pošto je publika sve manje čita, tako da su od 1. decembra povišene cene listovima. Redakcije pišu da im nisu više potrebni reporteri, pošto sve napise dobijaju gotove za štampu. U takvim prilikama javni rad se ispoljuje tamo gde može, pa je akcija za prodavanje dela čeških slikara i kipara dala nedavno takve rezultate, da je prodano za četvrt miliona K. vrednosti.

Pošto smo u nas već na svaka čuda navikli, neće biti suvišno spomenuti, da je taj isti Dr. Bulat, pred samih deset godina oglašavao za slabije sve Jugoslovene, koji nisu pristajali na njegove zahteve, da se ognjem i mačem uništi sve što je hrvatsko...

Mariborski klerikalni »Slovenski gospodar« piše da Sokolstvo širi među omladinom moral, koji je protiv Bogu i crkvi, te nauči o Kristu Kralju, — pa da time Sokolstvo ruši čak i moralni program, iznesen u poslednje vreme od Chamberlaina i lorda Halifaxa!...

Već davno smo navikli na to, da nas klerikalci kleveću i denunciraju pred domaćim ministrima; ali zbog čega nas sad denunciraju čak i pred Chamberlainom?!

Još pre mesec dana javio je »Sokolski Glasnik«, da se sprema plan za uvođenje komesarijata u jugoslovenskom veslačkom klubu »Gusar« u Splitu, kako bi se taj klub nasilno oteo iz jugoslovenskih ruku. I tačno smo pogodili! Ovih dana čitamo, da je prvi deo plana već izveden, time što je na skupštinu društva ušlo pet lica, koji uopšte nisu članovi, a koji su bili poslani zato, da policiji insceniraju »razlog« za raspuštanje skupštine.

Kako će izgledati drugi čin ovog Kuenovskog plana, to će se videti docnije.

Nedavno su u Banatskom Aleksandrovu bila osuđena dva »specijaliste«, zato što su kod prošlih izbora, u korist tamošnjeg predstavnika opštine, »prellili« 500 glasova; a sad je osuđen taj isti predstelnik opštine, što je nanosio nepravdu jednom bivšem dobrovoljcu i nosiocu Karadordeve zvezde, zato što nije hteo da glasa za vladu.

Znače li ove osude, da se od sada namerava zaista prestati sa ovakvim »državotvornim radom«?

U prošlom broju smo javili, da je poznati češki avijatičar, nadporučnik Novak, poginuo na zapadnom frontu. Međutim se naknadno javlja, da je Novak još živ i da je samo bio podvrgnut vrlo teškoj operaciji.

Prvog decembra je umro u Pragu Dr. Emil Franke, jedan od najuglednijih političara bivše narodne socijalističke stranke, kojoj je pripadao i Dr. Beneš. Dr. Franke je bio ministar u različitim vladama, a pre propasti Českoslovačke republike pokrivao je mesto ministra prosvete.

Poslednji broj češke sokolske revije, »Sokol«, donosi opširan izveštaj o radu jugoslovenskog Sokolstva, o saveznoj glavnoj skupštini itd, te objavljuje slike brata Dr. V. Belajčića, brata Ivana Kovača itd.

SMRT ARNE NOVAKA

Prošle nedelje je umro u Pragu jedan od najviših predstavnika savremene češke kulture, prof. Arne Novak, rektor Masarikovog Univerziteta u Brnu.

Prof. Novak je rođen g. 1880, kao sin književnice, Tereze Novakove, i posvetio se literarnoj kritici i istoriji. Kao profesor je odgojio čitave generacije mladih literata i kritičara, a njegov rad se proteže, ne samo na češku književnost, nego također i na književnost svih velikih naroda u Evropi, a naročito slovenskih naroda. Napredan duh i veliki češki rodoljub, Arne Novak je sarađivao i u dnevnoj štampi, unoseći u svoj narod zdrave napredne misli i visoke kulturne kriterije. Objavio je čitav niz knjiga, od kojih su najpoznatije »Prikaz savremene češke književnosti« i »Pregled istorije češke književnosti«, zatim studije o Nerudi i Dobrovskom, te knjige, kao što su »Ljudi i udesi«, »Duh i narod« itd. Čitava češka štampa ističe duboku žalost nad smrću tako znamenitog čoveka.

Igraju se fašizma...

Imamo pred sobom nekoliko listova jugoslovenske orijentacije, koji izlaze u Splitu i Šibeniku, i to baš brojeve, posvećene Danu ujedinjenja. To su »Narodni list«; zatim organ Zbora, »Vihor«, i šbenska »Nova Tribuna«. I svi ti listovi zjape grdnim belinama, tako da smo prisiljeni da se zapitamo, — kakve su to opasne, buntovničke, protunarodne, ili protu-državne misli mogle da se iznesu u člancima, koji su posvećeni Prvom decembru, jednom od najvećih naših državnih praznika?!

Prema samom tekstu onoga što je u tim člancima ostalo, vidi se, da se zabrane odnose na stavke o narodnom jedinstvu i jugoslovenstvu, što je više nego značajno za one, koji tvrde da je jugoslovenstvo u Banovini Hrvatskoj »likvidirano«. Zar baš ta činjenica ne pokazuje najbolje, koliko i sami njegovi protivnici veruju u snagu jugoslovenstva i koliko ga se boje?

Još karakterističnije je, međutim, da su na više mesta zaplenjeni napisi, koji se odnose na posvećivanje ličica, koja uzimaju neki položaj u partiji. Tako se n. pr. u »Narodnom listu« kaže, da je šef organizacije HSS u Splitu, g. Paško Kaliterna, stupio sa Banom Subašićem ispred povorke; a iza reči »stupio« zjapi bela praznina! Znači, dakle, da se u »novoj eri slobode« ni g. Pašku Kaliterni ne sme da kaže, na koji način je stupio ispred povorke, — kao da se radi o nekom suverenul... A u »Tribuni« se javlja o nekom trgovčicu, pristalici HSS, koji je postigao veliku čast, a šta je postigao, — to je zabranjeno da se čita...

Iz slovenskog sveta

ČESI U SVETU

Nedavno je na pariskom Radiu na češkom jeziku održao govor kanonik Dr. Šramek, šef katoličke stranke u Čehoslovačkoj i sadanji član češko-slovačkog narodnog odbora u Parizu. Govor je upućen Česima i Slovacima u otadžbini, i u njemu ih kanonik Šramek poziva da ostanu verni amanetu prezidenta Masarika i akciji koju vodi bivši prezident Beneš, jer je češko-slovačka vojska već spremna da se bori za slobodu i pobjedu njene stvari je sigurna.

Organ jugoslovenskih Slovaka, »Narodna Jednota«, piše da u Jugoslaviji ima oko 140.000 Čeha i Slovaka, pa da bi bilo pravedno, kad druge manjine imaju svoje predstavnike u Skupštini, da jednog predstavnika dobiju takođe Česi i Slovaci.

U OKUPIRANOJ POLJSKOJ

Od nekad bogate poljske štampe, ostala su na teritoriji okupirane Poljske samo dva lista, i to »Novi Kurier Varšavski« i »Ilustrovani Kurier Coden«. Listovi moraju objavljivati u svakom broju uputstva za učenje nemačkog jezika i zvanične objave nemačkih vojnih vlasti. Sem toga su svi članci u njima prevedeni iz nemačkog i vrlo su karakteristični po svome pisanju. Tako se na pr. u uvodnim

člancima dokazuje, da je Nemačka zapravo već potukla Englesku; a u telegramima se javlja, da su potopljene i najveće engleske ratne lade, »Hood«, i »Repulse«. Dalje se javlja da nemačka avijacija svaki dan nesmetano baca bombe nad Engleskom, da je engleski narod već potpuno demoralizovan i da traži mir po svaku cenu. U Parizu se već hrane mačkama, a čitavi pukovi Francuza da napuštaju front...

PRILIKE U SLOVAČKOJ

DNB javlja, da je u Slovačkoj uapšeno, početkom decembra, više lica, za koje je dokazano, da su po nalogu jedne strane sile širili alarmantne vesti, među slovačkim stanovništvom.

Povodom ovih vesti, strani dopisnici javljaju iz Berlina, da je Gestapo otkrio veliku tajnu organizaciju u Slovačkoj, čiji je cilj restauracija češkoslovačke republike. Kaže se, da je uapšeno više hiljada članova te organizacije, ponajviše radnika i seljaka, te da su oni organizovali pobune slovačkih vojnika. Sa time se dovodi u vezu i govor predsednika slovačke vlade, Dr. Tukey, koji je u parlamentu najostrije napao Englesku, da preko »Intelidžens Servisa« traži pomagače u Slovačkoj, za svoje razvratne ciljeve. I list »Slovak« piše o »agentima Engleske u Slovačkoj«, napadajući Beneša i Osuskog

ZBOR PROSVETARA U CELJU

U Celju je održan 19 novembra zbor prosvetara župe Celje, kome su prisustvovali delegati iz 26 jedinica. Zbor je otvorio župski prosvetar, br. Pahor, pozdravivši prisutne i delegata župe br. Čepina. U svom govoru osvrnuo se na opšte prilike. Uputio je topli pozdrav braći iz Hrvatske Banovine i braći iz Češke, Poljske i Slovačke.

Referent za Petrovu petoletnicu br. Zorko, podneo je iscrpan izveštaj o izvršeni zavetima u okviru SPP. Do sada je podignuto domova i vežboavnica 9, gradišta za dom 4, spomenika i spomen ploča 2, osvećeno novih zastava 6, otvoreno i uređeno letnjih vežbališta 4, otvorene 4 pozornice, osnovane 3 nove knjižnice, 2 pevačka zbora, osnovana 2 socijalna fonda, nabavljene razne sprave itd.

Raspravljena su mnoga važna pitanja koja interesuju Sokolstvo. U debati je učestvovalo više braće i sestara. Za župskog prosvetara predložen je i za ovu godinu brat Pahor, koji se na poverenju zahvalio, posle čega je usvojen plan rada za ZPO, prema kome se imaju održati obavezni osam dnevni tečajevi za narodno-odbrambeni rad po okružjima, pregled rada u jedinicama, trodnevni diletantski tečaj u Krškem, nedelja štampe predavanja i priprema članstva za sletove u Beogradu i Celju, organizacija radio predavanja, izložba prilikom pedeset godišnjice i priredbe u jedinicama u vezi sa tom proslavom, pozorišni fond itd. Po istom planu u društvima se imaju održavati idejni tečajevi za novo članstvo, debatne večeri, akcija za sokolstvo štampu i dr.

Na koncu je brat Pahor zaključio zbor, srdačno se zahvalivši svima.

Zanimljivosti iz doma i sveta

Pre nekoliko dana je brigadni general, Despot Damjanović, u ime Nj. Kralj. Vis. Kneza Namesnika Pavla, položio venac na grob Dr. Ante Trumbića u Splitu. Toj intimnoj svečanosti prisustvovali su predstavnici vlasti i vojske.

Ministar poljoprivrede, g. Dr. Čubrilo, izjavio je, da sada u Jugoslaviji ima 715.847 malih zemljoradnika i posjednika, koji duguju do 50.000 dinara, u skupnom iznosu od 2.189.000.000 miliona dinara. Zemljoradnika, koji duguju više od 50.000 dinara, ima 16.338. Njihovi dugovi iznose 607.000.000 dinara. Sveukupna suma svih tih dugova jest 2 milijarde 796 miliona dinara. Momentalno još nije doneseno rešenje, kako i na koji način će biti konačno likvidirani ti dugovi, koji teško tište našega zemljoradnika i ometaju normalni razvoj i poslovanje novčanih zavoda.

Državna Hipotekarna Banka izvršila je emisiju prve tranše šest postotno državnog zajma za javne radove i zemaljsku odbranu. Celokupni iznos te prve tranše, od nominalnih 700 miliona dinara, bio je upisan istog dana.

Splitski »Narodni list« javlja, da je poznati frankovački terorist Dr. Branko Jelić, glavni saradnik zloglasnog Pavelića, interniran u Engleskoj, u pravu u času kada je, sa nemačkim pasošem, putovao u Ameriku, da vodi frankovačku agitaciju među našim iseljenicima. Bio je uapšen na jednom italijanskom brodu, koga su kod Gibraltara zaustavile engleske lade.

Akcija Sovjeta protiv Finske privlači pažnju čitave svetske javnosti, koja u najvećoj meri osuđuje taj čin. Općenito se ističe, da Finska pruža jak otpor i da neće pristati na kapitulaciju, a govori se i o eventualnoj pomoći Švedske prema Finskoj, već zato što bi nakon Finske, došla u opasnost i Švedska. Tvrdi se da se vode pregovori između skandinavskih država, te Engleske i Amerike, o zajedničkoj pomoći Finskoj. Listovi ističu da Finskoj ide u prilog to, što su se jezera smrzla i što su terenske prilike teške za sovjetsko prodiranje.

Međutim se svetska štampa pita, koje namere ima Moskva, nakon uređenja sukoba sa Finskom. Jedni tvrde, da je namera Rusije da osigura baze

na moru i kopnu, za što uspešniju akciju protiv Engleske, dok drugi kažu da Moskva želi da se što pre osigura na severu, da može okrenuti pažnju prema jugu, zato što se boji da Nemačka ne preduzme akciju protiv Rumunije, bez pitanja Rusije. Dok jedni pišu da bi Rusija, zajedno sa Nemačkom mogla da napadne Englesku, šire se glasovi o eventualnom miru između Nemačke i zapadnih demokratija, u cilju zajedničke akcije protiv boljševizma. Karakteristično je, da mađarska štampa, koja inače stoji uz Nemačku, uzima oštar stav protiv Rusije; a tvrdi se da Mađarska gradi svoju Mažinovljevu liniju na Karpata. Činjenica, da nemačka štampa napada Švedsku, zbog prijateljskog držanja prema Finskoj, pokazuje opet, da Nemačka još uvek ustraje u saradnji sa Sovjetima i da im pušta slobodne ruke.

Svajcarski listovi pišu, međutim, da se u Rimu primećuje potpuna preorijentacija dosadašnje politike, i da Italija uzima oštar stav protiv Sovjeta. Ti isti listovi javljaju iz Budimpešte, da treba računati sa ohlađenjem odnosa između Rima i Berlina, kod čega Italija računa i na potporu balkanskih država, a naročito Rumunije, koja je prva izložena boljševičkoj opasnosti. Obratno od toga, »Daily Mail« javlja, da se Nemačka sprema da navali na Rumuniju, te da je već koncentrisano u Slovačkoj i na mađarskoj granici oko 700.000 vojnika. Engleski list tvrdi, da je Berlin već dva puta zatražio od Mađarske slobodan prolaz prema Rumuniji, ali da je Mađarska to odbila. Nemačka štampa demantuje odlučno te vesti.

Nemačka štampa napada oštro Englesku zbog osnivanja »Nemačkog narodnog veća u Londonu«. To veće je sastavljeno od uglednih nemačkih političara i javnih radnika, koji su emigrirali iz Nemačke, zato što su protivnici nacionalsocijalizma. U njemu se nalaze bivši kancelar nemačkog Rajha, Dr. Virth, koji pripada katoličkoj stranci, Dr. Brüning, koji pripada istoj stranci; bivši ministar Treviranus (konzervativan nacionalist), zatim Dr. Raušnig i Oto Štraser (bivši narodni socijalista) i Dr. Brečeit, koji pripada socijalističkoj stranci.

Semenje
za polje i vrt
nuđa
Sever & Komp.
Ljubljana
Tražite cenovnik.

ČASOVNIČAR I JUVELIR
M. MITROVIĆ
TERAZIJE 22 (do Moskve)

ima: švajcarskih časovnika za ruku i džep, zlatnog nakita, kristala, srebra, pehara i plaketa.

Braći i sestrama popust
Cene vrlo solidne. Stručan rad
Tražite cene za izradu
ključa i značaka.

ЗА ЗИМСКЕ КАПУТЕ И ОДЕЛА у великом избору,
приспели су нам ЕНГЛЕСКИ ШТОФОВИ

Полюбух, Лазаревић „Коми“
Кнез Михаила 20

ФАБРИЧНО СТОВАРИШТЕ КАСА
ЈАКОВ А. МЕЛАМЕД
БЕОГРАД, ВУКА КАРАЏИЋА УЛИЦА БР. 10
ТЕЛЕФОН БР. 20-673. БРЗОВАЈА, ЈАЛАМЕД

ПАНЦЕР КАСЕ • ОРМАНИ И ПУЛТОВИ ЗА КНИГЕ И НАРТОТЕНУ
КУЛНИ ТРЕЗОРИ ЗА УЗИТИВАЊЕ • КАСЕТЕ • КАСИЦЕ ЗА ШТЕДЊУ

»Telegraf«, koji izlazi u Amsterdamu, javlja da su u Nemačkoj brojne radnje bile zatvorene, zbog sve većih ograničenja u trgovini. U samom Berlinu zatvoreno je preko 100 radnji, zbog toga što su iscrpile zalihe. Prodavači su ostali bez posla, a cipele i odeća prodaju se potajno za skupe novce. Veliki broj tekstilnih trgovina obustavio je rad, a zvanični listovi pozivaju stanovništvo, da upotrebljava što više stara odeća, umesto da kupuje nova.

Poznati nemački veliki industrijalac iz oblasti čelika, Tisen, koji je bio i član Rajstaga, prebegao je u Švajcarsku, gde je izjavio, da je morao da ode, zato što je kritikovao odluku o vođenju rata i uopšte sadašnju nemačku politiku.

Napadnuti Sokoli

Javljaju nam iz Komiže, župa Split: Oko dvadeset članova »Seljačke zaštite« napali su 19 novembra načelnika sokolskog društva u Komiži, br. Vladu Martinisa, isprebijavši ga kockovima. Napadače je predvodio Josip Blažević, opštinski lugar iz Komiže. Međutim, to nije bilo dovoljno našim protivnicima, pa su ponovo napali brata načelnika, 21 pr. m., izranivši ga noževima. Istog dana je napadnut i brat Luka Blažević, kada je ulazio svoj stan. Srećnim slučajem spasio je život, jer su za njim napadači ispalili nekoliko metaka i zasuli mu prozore kamenjem. — Brat Vicko Značić morao se iseliti iz Komiže i napustiti svoje imanje, jer je bio dnevno napadan zbog svoga sokolskog rada.

IZ SOKOLSKJE ŽUPE ŠIBENIK

»Vesnik Sokolske župe Šibenik« javlja, da je prisiljen da obustavi daljnje izlaženje, zbog smetnji koje mu se čine, u novim prilikama u Banovini Hrvatskoj.

KNJIŽARA I PAPIRNICA

»FENIKS«

GOJKO ČEBA
BEOGRAD, Pašićeva 24

Preporučuje:

veliki izbor poklona
za božićne praznike.

Vizitkarte za čestitanje praznika po ceni za 100 komada sa štampom Dinara 20.— Karton po izboru.

ZATRAŽITE
CIJENIK ZA
ZIMSKJE
ŠPORTOVE

PRVA JUGOSLAVENSKA
INDUSTRIJA ŠPORTSKIH
POTREPŠTINA

M. DRUCKER
ZAGREB
ILICA 39

Najveće preduzeće športskih potrepština u državi.